

МОНОПОЛІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Монополізація є актуальною проблемою для економіки України з ряду причин. По-перше, вона обмежує конкуренцію на ринку, що може призвести до зростання цін для споживачів та зниження якості товарів і послуг. По-друге, монополізація може гальмувати інноваційний розвиток та розвиток малих та середніх підприємств, які є двигуном економічного зростання. Це може впливати на загальний економічний розвиток країни та підірвати конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародному ринку.

На наш погляд, монополію можна описати як накопичення багатства та панівне становище на ринку. Мета нашої роботи – розглянути основні виклики та загрози, які з'являються внаслідок монополії, а також шляхи вирішення цієї проблеми з метою підтримки стабільного економічного середовища і швидкого повоєнного відновлення України.

Одним із напрямків, який потребує прискіпливої уваги з боку антимонопольних органів, є запобігання штучному створенню монополій. Сьогодні внаслідок повномасштабного російського вторгнення Україна мусить здійснювати блокування та націоналізацію активів людей і компаній, пов'язаних із країною-агресором. Це, безумовно, правильний шлях очищення від спадку періоду геополітичної невизначеності та «багатовекторності». Головні загрози від монополізації:

- монополія пригнічує конкуренцію, що може призвести до вищих цін для споживачів і зниження якості товарів чи послуг через відсутність стимулу до інновацій та покращення.
- обмеження вибору споживачів;
- вплив на цінову політику: монополіст може встановлювати високі ціни без страху конкуренції, що може призвести до зростання інфляції та зниження купівельної спроможності населення;
- обмеження інновацій, оскільки немає потреби в конкурентному вдосконаленні продуктів чи послуг;
- втрати в ефективності через відсутність стимулу до оптимізації процесів і зниження витрат;
- погіршення умов праці, оскільки монополіст може мати більшу владу в переговорах з працівниками та зменшувати їхні соціальні гарантії;
- економічна нестабільність, оскільки залежність від діяльності однієї компанії може зробити ринок більш вразливим до змін у її діяльності чи фінансовому стані.

Зростання ролі АМКУ та приведення українського антимонопольного законодавства до стандартів ЄС, безперечно, стимулюватиме розвиток конкуренції. Трансформації у сфері антимонопольної політики приведуть до демонополізації багатьох галузей та їхнього швидкого розвитку. Так само це прискорить євроінтеграцію та притік інвестицій до нашої країни.

Здорова конкуренція – одна з найголовніших умов повоєнного зростання української економіки.

Війна в Україні загострила проблему монополізації, адже окупація частини територій та руйнування інфраструктури призвели до концентрації економічної влади в руках певних компаній. Це може негативно вплинути на конкурентоспроможність економіки, інновації та добробут громадян.

Ось кілька способів, якими українська економіка може краще боротися з монополізацією під час війни:

1. Посилення антимонопольного законодавства:

- вдосконалити законодавство про захист конкуренції, щоб воно стало більш ефективним у розслідуванні та покаранні антиконкурентної поведінки;
- розширити повноваження Антимонопольного комітету України, щоб він мав більше можливостей для боротьби з монополіями;
- знизити бар'єри для входу на ринок для нових конкурентів.

2. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу (МСБ):

- надати МСБ доступ до фінансування, податкових пільг та інших форм державної підтримки;
- спростити регуляторне середовище для МСБ;
- сприяти розвитку кластерів та мереж МСБ.

3. Збільшення прозорості ринків:

- оприлюднення більше інформації про діяльність монополій, включаючи їхні ціни, витрати та прибуток;
- зробити доступними дані про державні закупівлі та інші тендери;
- заохочувати громадськість до моніторингу та повідомлення про антиконкурентну поведінку.

4. Використання конкурентної політики для стимулювання інновацій:

- заохочувати дослідження та розробки в конкурентних секторах;
- підтримувати розвиток нових технологій;
- захищати інтелектуальну власність.

Отже, боротьба з монополізацією – це тривалий процес, який потребує комплексного підходу. Застосування вищезазначених заходів може допомогти створити більш конкурентну та стійку українську економіку, яка буде краще підготовлена до відновлення та зростання після війни.